

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO
PRAHA

bakalářské (prezenční) studium
2009 – 2012

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Sandra Kašťáková

Dánský školský a vzdělávací systém

Praha 2012

Vedoucí práce: PhDr. Tereza Vacínová

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor Full-Time Studies

2009 - 2012

BACHELOR THESIS

Sandra Kašťáková

Danish school and education system

Praha 2012

The bachelor Thesis Supervisor:

PhDr. Tereza Vacínová

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne .....

Sandra Kašťáková

Poděkování

Chtěla bych poděkovat PhDr. Tereze Vacínové za její ochotu a dobré nápady a připomínky.

Dále bych chtěla poděkovat hlavně své rodině, za trpělivost a podporu, kterou mi během psaní mé práce poskytovali. A také, že mě podporovali při mých studiích v Dánsku, bez nichž by tato práce možná ani nevznikla.

Anotace

Táto bakalářská práce je zaměřená na popsání celého dánského vzdělávacího systému. Bakalářská práce má pouze teoretickou část. Práce detailně popisuje každý stupeň vzdělávání. Veškeré informace, o formách a možnostech vzdělávání v Dánsku pocházejí především z anglických odborných zdrojů. Práce také představuje přístupy a pedagogické metody, jak učit odlišným způsobem. Jsou zde rozebrány možnosti inspirace.

Klíčové pojmy

gymnázia, emigranti, předškolní výchova, lidová základní škola, Numerus clausus, pedagog, Højskole, vzdělávání dospělých, learning by doing

Annotation

This bachelor thesis is focused on the description of the whole Danish education system. Thesis has only theoretical part. The work describes in detail every level of education. All information about forms and possibilities in Danish education mainly come from the English expert sources. Thesis introduces also some approaches and pedagogical methods, how to teach in a different way. There are also discussed possibilities of inspiration.

Key words

gymnásium, emigrants, preschool education, folk primary school, Numerus clausus, pedagog, Højskole, Adult education, learning by doing

OBSAH

ÚVOD.....	8
1. DÁNSKO.....	10
2. DÁNSKÝ VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM	13
2.1 INVESTICE DO VZDĚLÁVÁNÍ	14
2.2 VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGŮ A HISTORIE.....	15
3. PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	21
3.1 DAGPLEJEMOR (DAYCARE) A VUGGESTUE (JESLE).....	22
3.2 BØRNEHAVE (ŠKOLKA).....	24
3.3 NATURE KINDERGARTEN	26
4. ZÁKLADNÍ LIDOVÉ ŠKOLY.....	29
4.1 SFO	35
4.2 AFTER SCHOOL CLUBS, YOUTH CLUBS	37
4.3 SHRNUTÍ VÝUKY NA ZLŠ.....	38
5. STŘEDOŠKOLSKÉ VZDĚLÁNÍ	39
5.1 GYMNÁSIA.....	41
5.2 HF, HHX, HTX KURZY	43
5.3 VOCATIONAL AND EDUCATION TRAINING.....	44
6. VYSOKOŠKOLSKÉ VZDĚLÁNÍ.....	46
6.1 AKADEMIE PROFESNÍHO VYSOKOŠKOLSKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ.....	50
6.2 SPECIÁLNÍ VYSOKÉ ŠKOLY A CENTRA VYSOKOŠKOLSKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ	51
6.3 UNIVERZITY.....	52
6.4 HØJSKOLE	55
7. VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH	57
7.1 NIKOLAJ FREDERIK SEVERIN GRUNDTVIG.....	59
ZÁVĚR.....	61
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	62
SEZNAM OBRÁZKŮ	64

ÚVOD

Jelikož autorka práce strávila svůj druhý ročník vysokoškolského studia na výměnném programu Erasmus v Dánském městě Aarhus, měla tak i příležitost zjistit na vlastní kůži, jak probíhá výuka na vysoké škole. Vyslechnout si nespočet zajímavých přednášek, zároveň ale i načíst řadu odborné anglické literatury a získat tak potřebné informace o tom, jak obecně funguje dánský školský systém. Mimo to, se naskytl možnost osobně vidět chod dánské družiny a porovnat ho s českou družinou. Autorka také měla možnost vidět na vlastní oči diametrálně odlišný styl výchovy a to konkrétně v dánské lesní školce. Nature kindergarten nese také velký podíl na výběru témat bakalářské práce. Toto vše díky autorčině povinné dvouměsíční praxi, kterou během studia v Dánsku absolvovala.

A tak nejen autorčin studijní pobyt, ale i dlouhodobější zájem o vzdělávací politiku evropských zemí, byl velmi inspirativní a vnukl myšlenku, zvolení tématu dánského školství pro bakalářskou práci. Jedním z dalších důvodů určitě bude i fakt, že v České republice není příliš mnoho informací o dánském školství. V porovnání se světem, kde je skandinávský styl výuky naopak považován za věhlasný a je dáván za vzor. Mnoho zemí se jím snaží dokonce inspirovat. A tak cílem této práce je přinést nejen škole, ale komukoliv, komu se tato práce dostane do rukou, zajímavé informace. Všechny tyto informace jsou získané z přednášek na dánské univerzitě, ale jsou samozřejmě podloženy řadou odborných knih, které autorka četla a studovala. A dalším cílem je nastínit možnosti inspirace. Např. v oblasti akutního nedostatku míst ve školkách.

Práce je strukturovaná do sedmi kapitol, které popisují dánský školský systém. Nepopisují ale jen současnou situaci, ale několik kapitol je věnováno i historii. Protože teprve pak lze lépe pochopit, proč a díky čemu je dánský školský systém tak ojedinělý a propracovaný. Ale především zde bude snaha vystihnout hlavní myšlenku celého dánského školského systému. A co je tou hlavní myšlenkou? Autorka se domnívá, že to jsou hlavně principy, na kterých je dánské školství založené a propojuje jednotlivé vzdělávací stupně.

Jak bude velmi často zmíněno téměř u každé kapitoly, je řeč o svobodě. Svoboda volby a svoboda projevit názor. Zkrátka pocit svobody vnímá každý, kdo v Dánsku žije nebo ho někdy navštívil. Pocit svobody totiž velmi ovlivňuje spoustu věcí. Tak například dětem ve škole dává větší možnost projevit a poznat své skutečné já. Žáci pak nedělají činnosti pod stresem a hlavně se do školy těší. Škola pro dánské děti není nuda a povinnost, ale vytváří v nich nenásilnou potřebu se vzdělávat. A tato potřeba Dánům vydrží většinou po celý život.

Dalším cílem této práce je poukázat na inspirativní dánský sociální systém, který stojí za tak výborným postavením vzdělávání dospělých v zemi. A tak díky tomu má Dánsko velmi malou nezaměstnanost. Ale to nejen díky celoživotnímu vzdělávání lidí žijících v Dánsku a zmiňovanému sociálnímu systému, ale také díky perfektně propracovanému školskému systému. A právě tento skvěle propracovaný systém se bude autorka nyní snažit detailně popsat. A nejen to, ale i některé raritní záležitosti, jako je např. Youth club nebo Højskole.

1. Dánsko

Na samý začátek by bylo vhodné říci pár slov o Dánsku. Například, že samotné Dánsko má okolo 5 566 856 obyvatel a z toho 97 % jsou Dánové.

Přistěhovalců je tedy v Dánsku, v porovnání s jinými zeměmi, velmi málo. Většinou se jedná o přistěhovalce z Turecka, Libanonu, Pákistánu a Iránu. Ale i ze zemí bývalé Jugoslávie. Úředním jazykem je ale pouze dánština. I přesto se ale ve velkém lze téměř všude domluvit angličtinou. Ta je v Dánsku takovým nepsaným druhým úředním jazykem. Dále nelze opomenout informaci, že k Dánsku patří i Grónsko a Faerské ostrovy. Faerské ostrovy mají 48 736 obyvatel a Grónsko o něco víc, 56 462 obyvatel.¹

Dánsko je od roku 1849 konstituční monarchií a tak zákonodárná moc připadá na královnu a parlament. Zákonodárnou moc v zemi má jednokomorový parlament, výkonnou moc vládá v čele s ministerským předsedou.² Hlavní výkonnou moc má ale královna, kterou zastupují ministerstva. Dánská královna má v politice slovo sice jen formálně, ale přesto její slova mají v Dánsku větší váhu než slova mnohých politiků. Dánská královna se jmenuje Margrethe II. Předsedou vlády je od roku 2009 Lars Loekke Rasmussen.

Parlament je už od roku 1953 jednokomorový, skládá se z 179 křesel a jmenuje se Folketing. Volby do parlamentu jsou každé čtyři roky. Dvě křesla v parlamentu jsou vyhrazená i pro reprezentanty Grónska a dvě pro reprezentanty Faerských ostrovů.

---

¹ *Visit denmark* [online]. 2010 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://www.visitdenmark.dk/usa/en-us/menu/turist/turistforside.htm>

² BRDEK, Miroslav, VYCHOVÁ, Helena, *Evropská vzdělávací politika*, 1. vyd., 2004, ISBN-10: 8086395-96-0

Nejvíce Dánů se hlásí k evangelicko-luteránskému náboženství. Je to asi 80 % národa. Další náboženstvím je v Dánsku Islám, ale ten je pouze zastoupen 2 % a to z důvodu imigrace jiných národů do Dánska.³

Dánsko je nejmenší stát z celé Skandinávie. Hlavním městem Dánska je Kodaň. Dále se Dánsko dělí na 5 regionů a to na Severní Jutsko, kde největším městem je Aalborg, Střední Jutsko s městem Aarhus, Jižní Dánsko, kde je největším městem slavné Odense, rodiště Hanse Christiana Andersona a Sjaelland s městem Roskilde. Pak je samostatně Region hlavního města, tedy Kodaně. Druhým největším Dánským městem je město Aarhus, které má okolo 310 956 obyvatel.⁴

Zajímavostí je, že Dánsko neleží na skandinávském poloostrově, jak by si mnozí mohli myslet. Ale skládá se z Jutského poloostrova, ostrovů Fyn, Sjaelland, Lolland, Falster, Langeland, Mon, Aro, Als a Bornholm a ostatních 443 malých ostrovků, z nichž přibližně 80 je celoročně normálně obýváno. Ostrovy Ostrovy Falster, Lolland, a Mon patří mezi teplejší a sušší oblasti země.

Dánsko má oceánské podnebí a leží v mírném pásu. Typické Dánské počasí je deštivé a s velkým větrem od moře a mlhami. To platí i pro léto, které bývá v Dánsku na naše poměry velmi chladné. Dánská krajina je mírně zvlněná, ale hlavně rovinatá s nížinami.

V Dánsku se nachází ve východní části země moře Baltské, ale na západě i Severní moře. Největší řekou v Dánsku je řeka Gudenå. Mezi sousední země Dánska patří na severu země Norsko, na jihu Německo a v severovýchodní části země to je Švédsko. Dánské hlavní město Kodaň je spojeno se švédským přístavním městem Malmo mostem Öresund. Což má za následek velkou

---

³ *Visit denmark* [online]. 2010 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://www.visitdenmark.dk/usa/en-us/menu/turist/turistforside.htm>

⁴ *Dovolená* [online]. 2012 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://www.dovolenacj.cz/dansko/>

fluktuaci za prací. Dánska má okolo 7300 km dlouhé pobřeží. Dále v Dánsku najdeme řadu jezer, převážně sladkovodních.⁵

Dánsko je země spíše zemědělská a většina produkce se vyváží do jiných zemí. Řeč je hlavně o luštěninách, řepce, bramborách a obilovinách, ale i rybách. V souvislosti s rybami Dánsko disponuje velkým obchodním loďstvem.

Dánsko je členem několika uskupení, jako např. OSN, Evropské unie, NATO, OECD, RE. Přestože je ale členem Evropské unie Dánsko nepřijalo měnu Euro a v zemi se tak platí Dánskou korunou.⁶

---

⁵ *I-cestování* [online]. 2012 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://www.i-cestovani.com/cats/dansko>

⁶ BRDEK, Miroslav, VYCHOVÁ, Helena, *Evropská vzdělávací politika*, 1. vyd., 2004, ISBN-10: 8086395-96-0

2.1 Investice do vzdělávání

Podstatnou informací je, že Dánové investují do vzdělávání až 10 % všech jejich státních příjmů. Je to tedy 6, 7 % hrubého domácího produktu ⁷a tak není divu, že se dánské školství řadí mezi nejkvalitnější na světě. Dánové vynakládají v přepočtu na jednoho žáka maximum prostředků na vzdělávání. A tak úroveň vzdělanosti obyvatelstva je velmi vysoká.

A proč tedy tolik Dánové investují do vzdělávání a tolik mu věří? Odpověď je lehká, velmi logická a hlavně hodně racionální. Dánové vzdělávání shledávají jako prostředek ke zvýšení rovnosti šancí. Např. v uplatnění na trhu práce. A nutno říct, že čísla v nezaměstnanosti Dánů mluví za vše. V září 2011 bylo v Dánsku evidováno 5, 6 % nezaměstnaných. To je číslo opravdu malé, např. v porovnání s Českou republikou, kde poslední statistiky ukázaly 9, 1 %. ⁸Tento výsledek jen potvrzuje to, že Dánové dlouhodobě investují i do vzdělávání nezaměstnaných. To mají konkrétně na starosti úřady práce a pak i specializovaná pracovní centra. Tato pracovní centra musí nezaměstnanému sestavit osobní plán, který vychází z jeho osobní situace a který zahrnuje nejen poradenství, aktivní hledání nové práce, ale hlavně i doporučení k dalšímu vzdělávání. O celoživotním učení ale bude více informací v kapitole 7.

---

⁷ *Struktury systémů vzdělávání a počáteční odborné přípravy v zemích Evropské unie*. Gnosis: Učitel'ské noviny, 1997. ISBN 8023816462.

⁸ *Businessinfo* [online]. 2011 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/dansko-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000808/>

2.2 Vzdělávání pedagogů a historie

Co se týče vzdělání personálu pracujícího v dánských školních institucích, na samý začátek je nutné říct, že se dělí na obor pedagog a obor učitel. Učitel je klasicky osoba, která vyučuje, buď na základní škole, nebo na střední škole. Učitel základní a střední školy musí mít celý magisterský titul. Více informací o vzdělávání těchto učitelů bude v kapitole 7. Vzdělávání dospělých.

V Dánsku je pedagog ale osoba, která může pracovat buď v předškolních zařízeních (jesle, školka atd.) nebo v mimoškolních odpoledních institucích, o kterých bude řeč později (SFO, Youth club...), ale také v zařízeních pro postižené děti či problémové. Dánský pedagog musí mít v současnosti ale vystudovanou také vysokou školu a to konkrétně bakalářské studium. Toto vzdělání v současné době nejčastěji v Dánsku nabízejí tzv. University Colleges, ale o těch se autorka také více zmíní později.

Je zde ale ještě jedna informace, která by měla být uvedena na pravou míru. Přestože Dánové jsou zvyklí na označení pedagog a vědí, kdo to je, oficiální název je SOCIAL EDUCATORS. Z překladu tedy sociální vzdělavatelé.n Tak to uvádí oficiální stránky ministerstva a programy škol(University Colleges). Studijní programy těchto škol se téměř vždy jmenují BACHELOR IN SOCIAL EDUCATION. Titul, který v současnosti studenti obdrží se pak v dánštině jmenuje Professionsbachelor som pædagog, v angličtině Bachelor of profession as pedagogue.

Zajímavostí je, že tento obor je v Dánsku i velmi atraktivní pro muže. Ze statistik z roku 2010 vychází, že 25% mužů studuje tento obor v Dánsku. Přestože práce pedagoga je muži v Dánsku vyhledávaná už hodně dlouho, těchto 25 % je nejvyšší procento za celou dobu. V roce 2000 to bylo např. jen 18 % mužů. I přesto lze ale říci, že jde o procento velmi vysoké. V porovnání např. s Českou republikou, kde genderové statistiky Ústavu pro informace ve vzdělávání ukazují, že pouze 0,1 % mužů pracuje v mateřských školách. A na českých základních školách je to 14 % mužů. Nejvíce mužů pak v České republice najdeme na středních a vysokých školách.

Další zajímavostí je, že mladí Dánové nejčastěji chodí studovat tento obor až okolo 27. roku.

A jaká oblast je pro dánské muže nejvíc zajímavá? Ze statistik lze vyčíst, že v současnosti 7% mužů pracuje v jeslích, 11 % v mateřských školkách a 13 % mužů, tedy nejvíce, najdeme v družinách a speciálních centrech a internátních centrech pro postižené děti a mládež.⁹

A co tedy stojí za tak vysokým procentem zastoupení mužů v těchto zařízeních? Tak jistě to budou dobré platové podmínky. Dále Dánové jsou si dobře vědomi, že děti potřebují mít v předškolním věku nejen ženský, ale i mužský vzor. Zejména pak děti z rozvedených rodin. Vždyť dříve bylo učitelské povolání pouze výsadou mužů.

Jako další důvod lze uvést fakt, že Dánové nedělají žádné talentové zkoušky při přijímacím řízení na tento obor. Mám na mysli vysokou školu. Zatímco české muže může odradit např. nutnost umět hrát na flétnu, či na klavír atd.

A co muži-pedagogové s dětmi v dánských institucích přesně dělají? Tak například provozují mužské sporty, pečují o zahradu, popř. vyučují jednoduché práce s dřevem, nebo jiné kutilské činnosti.

Další zajímavostí je, že v Dánsku práci pedagoga velmi často vykonávají i lidé jiné národnosti. Převážně se jedná o Turky a Arabi. Statistiky ukazují, že jde o 5 %.¹⁰

V minulosti v Dánsku vzdělávání pedagogů bylo rozděleno právě dle institucí, kde pak chtěli pracovat. Jednalo se o tři oblasti. Vzdělávání pro pedagoga mateřských škol, vzdělávání pro volnočasového pedagoga a vzdělání pro sociálního pedagoga.

Přestože první dánská školka vznikla v roce 1820, tak ale první možnost vystudovat pedagogické vzdělání na pedagoga ve školce přišla až v roce 1885.

---

⁹ The Danish Pedagogue Education-A case Study-Jytte Juul Jensen

¹⁰ The Danish Pedagogue Education-A case Study-Jytte Juul Jensen

Tehdy šlo ale o kurz pro zaměstnance.¹¹ V roce 1918 byl kurz rozšířen a byl tak už dvouroční. A od roku 1970 byl tříletý.

Co se týká vzdělávání pro volnočasového pedagoga, tak primárně toto vzdělání bylo až do roku 1945 společně se vzděláváním pedagoga mateřských škol. Co si přesně představit pod pojmem volnočasový pedagog? Je to osoba, která může pracovat ve volnočasových centrech, jako jsou všechny typy družin, které Dánsko má a o kterých se víc autorka bude zmiňovat v kapitole 4. V roce 1970 bylo toto vzdělání prodlouženo na tříleté tak jako u pedagoga mateřských škol.

A posledním typem vzdělání bylo vzdělávání pro sociálního pedagoga. Tento typ pedagoga mohl pracovat např. s postiženými dětmi a dětmi se sociálními problémy. Zároveň ale také mohl vykonávat práci pedagoga i v jeslích. V roce 1930 byly zaznamenány první kurzy pro lidi pracující v těchto institucích. Do roku 1958 se vzdělání jmenovalo konkrétně Child welfare pedagogue. V roce 1974 došlo k další změně názvu a jednalo se o Child welfare and care pedagogue. Až teprve v roce 1976 vznikl název vzdělávání pro sociálního pedagoga.

Tyto tři typy speciálního pedagogického vzdělávání byly v roce 1992 sloučeny do jednoho. Důvodem bylo např. i to, že zaměstnavatelé nezohledňovali toto zaměření. A tak nebylo nijak neobvyklé, že např. volnočasový pedagog pracoval ve školce či jeslích, přestože by správně měl pracovat jen v družinách.

V roce 2001 byl podán návrh na zařazení tohoto vzdělávání na úroveň bakalářského. Tomu se tak stalo ale až v roce 2007, kdy byla provedena reforma tohoto vzdělávání.¹²

A když bychom se vrátili do hodně dávné minulosti, spatřili bychom první pokus o zřízení školství v Dánsku v roce 826, kdy arcibiskup z Brém poslal mnicha Ansgara jako misionáře do Dánska. Tento mnich cestou

---

¹¹ Fröbelkindergarten

¹² The Danish Pedagogue Education-A case Study-Jytte Juul Jensen/Nov. 2010

vykoupil ze zajetí a otroctví 12 chlapců. Zařídil jim tedy svobodu, ale zároveň chtěl, aby byli vzděláni a šířili tak víru mezi pohanskými Dány. To vše v římskokatolickém kostele. Snaha tu byla, ale výsledek byl bezvýznamný, protože křesťanství se nestalo oficiální vírou po dobu dalších 150 let.¹³

Během 12. a 13. Století byly základní školy zřizovány prostřednictvím Dánských katedrál.

Roku 1479 dostal král Christian I. Svolení od papeže, že může zřídit první Univerzitu v Kodani. A tato univerzita se tak stala na 400 let až do 19. Století jedinou institucí z řad vysokého vzdělávání v Dánsku. 19. Století bylo období, kdy ústavní systém vzdělávání byl teprve pořádně tvořen. Například v roce 1814 bylo rozhodnuto o sedmileté povinné docházce do základních škol. Zároveň byly vytvořeny základní školy venkovské a školy městské. Školy městské navštěvovaly převážně děti z bohatých rodin.

V roce 1937 byl sepsán ACT OF MUNICIPALSCHOOLS, akt o obecních školách. V něm byly hlavně popsány rozdíly mezi městskou a vesnickou školou. Tyto rozdíly byly odstraněny až v roce 1958, kdy proběhla školní reforma. Tato reforma zároveň představila nové možnosti. Jednalo se o přechod ze sedmé třídy do REALKLASSE. Tento přechod byl možný pouze na základě vyjádření předchozí školy. Ve vyjádření se psalo o žákově dovednostech a vlohách.

V roce 1971, na základě Aktu o Folkeschole, bylo povinné sedmileté vzdělávání prodlouženo na 9 let. Dále byl poprvé představen 10. nepovinný rok a také nepovinný předškolní rok. Tento akt byl ale finálně přijat až v roce 1975. Cílem tohoto aktu bylo zajistit rovné příležitosti pro všechny žáky. Tato reforma byla a stále je poslední zásadní reformou v oblasti dánského základního školství. Po té ještě byl velmi důležitý např. nový školský zákon

---

¹³*Eurydice –europe commission-organisation of the education systém in Denmark* [online]. 2010 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/.../DK_EN.pdf

z roku 1994. Myšlenka přišla už v roce 1987. Ale v platnost zákon vstoupil až 1. srpna roku 1994, přestože schválen byl už v roce 1993.¹⁴

A co jsou hlavní body tohoto nového školského zákona? Řeč je především a opět o nových možnostech a potřebách žáků. Dále také ale zákon klade větší požadavky, nejen na žáky, ale i učitele, rodiče a ředitele škol. Např. různé projekty, zahrnující více předmětů, ale i snaha, aby učitelé utvářeli výuku v těsné spolupráci. Mimo jiné je v tomto zákoně popsána snaha, aby v každém předmětu dítě uplatňovalo múzické a praktické aktivity. S tím souvisí i zavádění nových předmětů a změna dosavadních předmětů dle budoucích potřeb žáka. Zákon také uvádí, co přesně je úkolem Folkeskole: „Folkeskole se musí snažit vytvářet rámcové podmínky pro prožitky, aktivity a tematické prohlubování tak, aby si žáci osvojovali poznatky, rozvíjeli fantazii a radost z učení, aby tak získávali důvěru ve vlastní možnosti a samostatnost. Folkeskole má seznamovat žáky s dánskou kulturou a přispívat k pochopení jiných kultur a souladu člověka s přírodou. Škola připravuje žáky na spolurozhodování, spoluzodpovědnost, práva a povinnosti ve svobodné a demokratické společnosti. Výuka a veškerá každodenní školská praxe tedy musí být postaveny na duševní svobodě, rovnosti a demokracii.

K tomuto novému školskému zákonu bylo vydáno téhož roku i nařízení č. 482/1994 a to konkrétně Dánským Ministerstvem vzdělávání. Nařízení vyšlo 6. června 1994, ale platné bylo až od 1. srpna 1994. Toto nařízení se dá vnímat jako doplněk k zákonu o folkeskole. O jeho hlavních bodech se autorka zmíní v kapitole 4 o základních školách.¹⁵

A na závěr pro zajímavost, co se týče čísel žáků navštěvující základní školy, období od poloviny 80. do poloviny 90. let nebylo pro Dánsko příliš

---

¹⁴Eurydice –europe commission-organisation of the education systém in Denmark [online]. 2010 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/.../DK_EN.pdf

¹⁵Eurydice –europe commission-organisation of the education systém in Denmark [online]. 2010 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/.../DK_EN.pdf

dobré. V tomto období byl nejnižší počet žáků a to např. v roce 1995 pouze 150 000 dětí. V současnosti se ale počty už zvyšují.¹⁶

---

¹⁶ *Struktury systémů vzdělávání a počítačová odborná příprava v zemích Evropské unie*. Gnosis: Učitelství noviny, 1997. ISBN 8023816462.

3. Předškolní vzdělávání

V Dánsku si rodič může pro svého potomka vybrat hned z několika typů institucí, které zajišťují předškolní výchovu. Dánští rodiče na výběr mají z klasických jesliček, Day care center, klasických školek nebo lesních školek. Žádná z nich ale není povinná a není součástí vzdělávacího systému. Pouze jeden předškolní rok je v Dánsku povinný, ale ten nejčastěji zaštitují už samotné základní školy.

Co se týče historie předškolních zařízení, tak za zmínku stojí, že první soukromé předškolní zařízení vzniklo už v roce 1820.

V letech 1850 až 1900 téměř všechny předškolní zařízení fungovali pouze na částečný úvazek. V roce 1919 stát přidělil dotace na předškolní instituce. V roce 1949 byly uděleny dotace i institucím, které je nedostávali. Jednalo se hlavně o instituce, kde se vyskytovaly převážně děti z nezvýhodněných rodin a sociálně slabších rodin.

Největší rozkvět předškolních zařízení lze spatřit v 60. letech. A to hlavně díky velkému vzestupu dánského hospodářství. Tím pádem se odstranila nezaměstnanost v zemi a vytvořila se nová pracovní místa.

V roce 1964 byl vydán zákon o předškolních zařízeních, který mimo jiné uváděl, že předškolní zařízení musí být přístupné všem občanům země.

V roce 1976 byl vydán Social Assistance Act, který navazoval na zákon o předškolních zařízeních z roku 1964. Ale také přidal informace o tom, že je potřeba, aby se podílely i obce.

V roce 1987 stát přenesl odpovědnost za finanční správu předškolních zařízení na obce.¹⁷

V současnosti se všechna předškolní zařízení řídí Aktem o předškolních zařízeních a Poškolních zařízeních z roku 2007.¹⁸

---

¹⁷ *Eurydice –europe commission-organisation of the education systém in Denmark* [online]. 2010 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/.../DK_EN.pdf

3.1 Dagplejemor (daycare) a Vuggestue (jesle)

Z překladu se jedná o denní péči. Tento typ péče je určený pro děti od 6 měsíců do 3 let. V Dánsku je tento typ péče o dítě mnohem populárnější, než klasické jesle. Zajisté proto, že supluje dítěti domácí prostředí a rodičům nabízí individuální domluvu a péči. 48 % dětí navštěvuje tento typ zařízení. Nejčastěji jsou tam dávány děti mezi 10-14 měsícem. Zde by někdo mohl namítat, že je to příliš brzy, odtrhnout dítě od matky a dát ho do cizího prostředí. Ale ze všech možných publikací vychází, že Dánové to shledávají naopak velmi pozitivně. Nelze opomenout fakt, že je tím u nich od mala vypěstovaná silná samostatnost, kterou zajisté každý ocení v pozdějším věku.

Denní péče funguje na bázi tzv. „náhradní denní matky“, která se ve své vlastní domácnosti stará o skupinku 4 až 5 dětí. Obec jí k tomu poskytuje potřebné zařízení, tj. hračky, kočárky atd. Všechny tyto „denní matky“ v daném městě spolupracují a to konkrétně tak, že se alespoň jednou týdně setkávají. Pod pojmem setkání, si můžeme představit např. městem pronajatou tělocvičnu či třídu ve škole. Tam se pak mají možnost všechny děti potkat a udržovat tak sociální kontakt. Výhodou těchto setkání také je, že se děti znají navzájem a také znají jiné „denní matky“. A tak když zrovna třeba ta jejich onemocní, jsou dány na nějaký čas k jiné matce.

A kdo může vykonávat pozici day care asistentky, „náhradní matky“? Obec, která vybírá tyto ženy, dává přednost žadatelům starších 20 let a nevybírá většinou ženy starší 55 let. Vybrané kandidátky mají pak 13 týdenní zkušební dobu. Pokud se osvědčí a začnou pracovat, veškerá komunikace a dohody ohledně účasti dítěte pak probíhají výhradně mezi „učitelkou“ a rodiči.

Dánské jesličky fungují na podobné bázi jako české, s jedním rozdílem, že si děti nosí vlastní jídlo v krabičkách. Jesle v Dánsku fungují od narození do 3 let. Průměrná kapacita třídy je 40 dětí a jedna pečovatelka se stará od 8 až 10

---

¹⁸ Act on Daycare and After School Activities for Children and Young People

děti. Co se týče nákladů na provoz dánských jeslí, tak 35% se podílí rodiče a zbytek hradí stát nebo obec.¹⁹

---

¹⁹ *Working with children in care-European Perspectives*. Poland: OZ Graf S.A, 2006. ISBN 10-033521634

3.2 Børnehave (školka)

Pedagogická náplň školek není pevně stanovená. Pedagogové si mohou zvolit program výuky, či se sami rozhodnout z jakých materiálů budou čerpat. Rovněž je také na pedagogovi, jaké pedagogické metody, bude používat. Může se ale stát, že obec rámcově stanoví náplň činnosti a pak například i výbor rodičů může určit zásady činností v předškolních zařízeních.

Existuje ale tedy nějaké specifikum výchovy v Dánských školkách? Určitě ano. Základním principem je styl výchovy formou získání sociálních dovedností. Je to především vyvinout u dětí sociální citění. Příkladem pak může být situace, kdy se některému z dětí ve školce něco přihodí a ostatní děti s ním povinně soucítí a vyjadřují mu tím svojí sounáležitost v kolektivu. Dalším stěžejním bodem je bezpochyby snaha o rozvoj kreativních dovedností. Děti se například učí poznávat nové věci pomocí svých smyslů-hmatem, čichem, chutí, atd.

Ale má-li se vyzdvihnout nejpodstatnější a nejsilnější pilíř výchovy v dánské školce, zajisté to bude svoboda. Tento fenomén dnešní doby, který je už zaváděn i v školních institucích jiných zemí světa, lze v této zemi spatřit napříč všemi stupni školství. Tyto, dnes již pro dánskou společnost, nepostradatelné základy položil téměř před sto lety dánský pedagog a myslitel Nikolaj Frederik Severin Grundtvig. Proto i v této práci bude velmi často odkaz na jeho velké myšlenky svobody ve vzdělávání, rovnosti a především učení pro život.

Ale co konkrétně si představit pod pojmem svoboda ve školce? Tak především svoboda volby aktivit. Neznamená to ovšem, že by dánské děti rostly jak dříví v lese a nikdo je nehlídal. Tak to není. Je to o tom, že dánský pedagog umožní dítěti vyzkoušet si v podstatě vše. Ale to vše formou her a různých cvičení. Však předškolní věk je taky období, které je označováno za období iniciativy a poznání a jehož hlavní potřebou je aktivita.²⁰

---

²⁰ Erikson, 1963

Další pro rodiče jistě výhodnou záležitostí kde lze spatřit svobodu, je možnost dovézt dítě do školky v jakýkoliv čas. Samozřejmě jsou výjimky, když je např. organizovaný nějaký výlet nebo jiná aktivita.

Za další nesporně velkou výhodou se určitě dá považovat fakt, že dánské děti nemají striktně nařízeno jít v poledne spát. Naopak mohou jít spát, či si jen odpočinout, kdykoliv během dne. Zkrátka, kdy se jim zachce.

Poměrně velkou zvláštností je, že dánské děti jsou zvyklé si do školky nosit na oběd svoje vlastní jídlo v podobě krabiček.²¹ Snídani ale dostávají od školky a odpoledne k svačině mají ovoce, které financuje obec. Zajímavostí je, že dánské děti se nepřevlékají do náhradního oblečení tak jako např. české děti. Mají pouze svojí skříňku, kam jim rodiče dají náhradní oblečení například do deštivého počasí, které je v Dánsku velmi běžné.

---

²¹ madpakke

3.3 Nature kindergarten

Nature kindergarten je alternativní typ mateřské školky. Pokud se rodič rozhodne dát své dítě do tohoto typu předškolního zařízení, musí počítat s velmi častou a úzkou spoluprací s pedagogy školky. A to hlavně kvůli bezpečnosti. Přece jen se jedná o zcela jiný typ výchovy.

První nature kindergarten bychom našli už v 50. letech minulého století. Vznikla právě v Dánsku, kde paní Ella Flautau se svými dětmi a s dětmi sousedů pravidelně trávila čas v blízkém lese. Toto jednoduché řešení nedostatku míst v klasických mateřských školách se rozvinulo v pravidelnou dopolední péči o děti. A tak nature kindergarten, patří mezi dánskou klasiku a velmi populární záležitost. Jak už sám název říká, jedná se o přírodní školku nebo taky školku v přírodě. Školka v přírodě, ne ve smyslu, jak je chápána v České republice, jako např. týdenní výlet dětí z měst do přírody. Ale jedná se o školku každodenní, umístěnou nejčastěji v lokalitě za městem, v lesích a zkrátka v přírodě. Děti v ní fungují a dělají téměř stejné aktivity jako v normální školce s tím rozdílem, že se vše odehrává až na výjimky venku. Dánové jsou velmi sžití s přírodou a počasím, takže jim nečiní problém být venku v deštivém, či pochmurném počasí.

A co je tedy míněno těmi všemi aktivitami venku? Tak např. stravování venku, kreslení venku, hodiny zpěvu, dramatu, tělocviku, poznávání rostlin, stromů, zvířat, atd. Děti běžně s pedagogy chovají slepice a mají malá políčka, kde si pěstují základní zeleninu. To vše tzv. metodou LEARNING BY DOING. Neboli učení činností. Learning by doing je proces, ve kterém děti získávají znalosti a vědomosti, ale také zručnost na základě vlastní zkušenosti. Tato metoda je tedy založená hlavně na aktivní účasti dítěte při aktivitě.

Téměř většina lesních školek má svá „Pravidla lesa“, která děti musejí znát a uctívat. Mohou se samozřejmě lišit a v každé školce být trochu jiná. Ale jsou věci, ve kterých by se zásadně pravidla neměla odchylovat a měla by být nositelem stejného významu. Co tím konkrétně je myšleno? Tak primárně by měla být dětem srozumitelná, tedy s ohledem na jejich věk. Dále se týkají bezpečnosti dětí, tedy respektovat určité hranice a vědět, co v přírodě smím a

co už nesmím. Znamená to např. že v přírodě se nemá bez dovolení nic jíst nebo že na stromy se leze jen pod dohledem pedagoga či po jeho odsouhlasení. Dále také vztah k lesu, pečovat o něj. Je tím míněno např. vyhazování odpadků, kopání do stromů či lámání klacků atd. Co se týče osobní bezpečnosti dětí, tak například práce s nožikem a dodržování určitých signálů pedagoga a podobně.

Tereza Vošahlíková, předsedkyně Asociace lesních mateřských škol, zdůrazňuje, že požadavek na celodenní pobyt dětí ve volném prostředí je především z důvodu rozvoje psychosociálních vlastností dítěte. V praxi to vypadá tak, že děti s pedagogy využívají práci s přírodním materiálem. Dále díky pohybu v přirozeném prostředí a spojení s denními rituály i sezonními událostmi v přírodě se u dětí velmi dobře rozvíjí kvalitní sociální vztahy a potřebná environmentální senzitivita. Podstata nature kindergarten je podobná jako u běžné školky, tedy sdílí stejné základní cíle. Tj. že by dítě mělo být podporováno s respektem k jeho individualitě a vlastní vůli poznávat. Les však dětem nabízí ojedinělé a specifické učební situace a příležitosti k rozvoji. Tak například, jak už bylo zmíněno u aktivit, poznávat rostliny a zvířata v jejich původním životním prostředí, nebo sledovat rytmy ročních období a přírodních jevů. Dále je tu určitě snaha pedagogů skrze přírodu rozvinout u dětí citlivost pro ekologické souvislosti a propojení. Zároveň je tu nutnost naučit děti respektovat a uvědomovat si hodnoty určitého společenství lesa a života. Nezanedbatelným cílem určitě bude pak také, že děti se prožitkem ticha stávají citlivější k mluvenému slovu a všem zvukům obecně.

S velmi zajímavou studií přišel i Němec Peter Haefner v roce 2002, který ve své doktorandské práci na University of Heidelberg, uvedl, že v roce 1995 prošlo v Dánsku tímto typem školky 85 % dětí.²²

Dále Haefner zkoumal a porovnával děti z klasických a lesních MŠ. Zejména pak jejich schopnosti v první třídě základní školy. Klíčové zde bylo, zda děti, které navštěvovaly lesní MŠ jsou na školu připravené stejně jako děti z normálních mateřských školek.

---

²² výzkum Eckhardt-Hansen/Sjjorslev

Haefner se tedy zaměřil na zkoumání poznávacích dovedností, motivací dětí ke studiu, jejich trpělivost a koncentraci. Také ale na hudební a pohybové dovednosti dětí a v neposlední řadě sociální jednání, např. spolupráci při vyučování atd.

Jako metodu výzkumu si zvolil písemný dotazník, který předložil učitelům prvních ročníků základních škol. „Jako zásadní se ukázal faktor pohlaví dětí, které učitelé hodnotili, takže byly posléze výsledky šetření vyhodnocovány zvlášť.“

4. Základní lidové školy

Na samý začátek je nutné vysvětlit, proč základní školy v Dánsku jsou označovány jako lidové. V dánském originálním znění se jmenují Folkeskole. S tímto názvem přišel věhlasný dánský učitel a myslitel Nikolaj Frederik Severin Grundtvig, který razil teorii, aby vzdělání bylo pro každého a škola pro život. Mimo jiné se osobně zasloužil o vznik dánských lidových vysokých škol, ale o těch bude zmínka až později.

Poslední zásadní a velká reforma základních škol byla v roce 1975, později už došlo pouze k dílčím změnám.

Za zmínku ale stojí, už dříve nastíněné nařízení a dodatek k novému zákonu z roku 1994.²³

V něm se píše o všem, co by dánská základní škola měla splňovat. Tak například: „dospělým (zejména rodičům) je nabídnuta možnost zúčastnit se aktivně vyučování žáků v 8. až 10. ročníku.“ (Rýdl, Inovace školských systémů, str. 101) Dále obsahuje informace o výuce. „Obsah výuky je podle zákona usměrňován tak, aby žáci měli možnost látku náležitě prožít a upevnit, aby získali všeobecný rozhled a uvědomovali si vzájemné souvislosti. Žákům je v jednotlivých předmětech umožněno osvojovat si různé formy poznávání a způsoby práce. V návaznosti na to mohou získané znalosti a dovednosti rozvíjet v dalších interdisciplinárních aktivitách“ (Rýdl, Inovace školských systémů, str. 101).

Zákon také stanovuje nutnost rozšíření nabídky volitelných předmětů. Tak například, že žák osmé až desáté třídy si musí povinně zvolit alespoň jeden volitelný předmět. O tom, kolik hodin týdně a v jakém ročníku ale bude více informací později.

Další podstatnou informací je, že základní lidové školy jsou zdarma a navštěvuje je téměř většina dánských dětí, např. v roce 2008/2009 ze statistik

---

²³ *Eurydice –europe commission-organisation of the education systém in Denmark* [online]. 2010 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/.../DK_EN.pdf

vyplývá, že to bylo 81,62 % všech dánských dětí. Velmi pozoruhodnou informací je, že v ústavě Dánského vzdělávání se píše o vzdělávací povinnosti, ne však o povinné docházce do školy, jak je tomu např. v České republice. Náhradou může být např. domácí výuka a jiné způsoby vyučování.

Co se týče soukromého školství v Dánsku, tak ho upravuje zákon z roku 1991 a to konkrétně ve věci veřejného financování. Z tohoto zákona vyplývá, že soukromé školy FRISKOLE dostávají stejný počet prostředků jako státní školy. V Dánsku soukromé základní školy navštěvuje 12 % dětí. Jak na soukromých základních, tak na „pokračovacích“ soukromých školách v Dánsku, se samozřejmě platí školné, ale je relativně nízké. Tyto soukromé školy musí poskytovat žákovi alespoň 7 let základní výuky. Ze soukromé základní školy, ale i ze státní lidové může dánský student přejít na „pokračovací“ soukromou školu, která je určen pro děti ve věku 14 až 18 let. EFTERSKOLER. Těchto škol v Dánsku v současnosti lze najít okolo 260. A statistiky vykazují, že nyní tento typ školy navštěvuje 28 500 studentů. EFTERSKOLER velmi často využívají zoufalí rodiče problémových dětí, ale i rodiče unavených dětí, kteří si jen zkrátka chtějí odpočinout a učit se alternativním způsobem. Tyto vyšší soukromé školy často fungují na bázi internátních škol, takže studenti na škole i žijí a mají nad sebou pedagogický dohled nejen během výuky ve třídě.²⁴

Od roku 1999 se stal povinnou částí dánského vzdělávacího systému jeden předškolní ročník, tzv. 0. ročník neboli børnehaveklasse. Ten není umístěn ve školkách, jak bývá zvykem v České republice, ale právě už v prostorách budovy FOLKESCHOLE.

Cílem tohoto 0. ročníku je připravit děti na práci ve škole, vypěstovat návyky, vyvinout u nich smysl pro hru a spolupráci s ostatními dětmi tak, aby se ve škole zkrátka cítily dobře. Konkrétně se děti především učí sedět v klidu 45 minut a koncentrovat se. Učí se ale i motorickou koordinaci pohybů. Dále

---

²⁴ Private schools. *Work in Denmark* [online]. [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: https://www.workindenmark.dk/en/Find_information/Information_for_job_seekers/Life_in_Denmark/Primary_schools/Private_schools

pak základy čtení a psaní, ale ne žádný krasopis. Nejvíce ze všeho je pozornost směřována na sociální výchovu. Pod tímto pojmem si můžeme představit výchovu ve stylu osobní svobody a osobní zodpovědnosti. Výuka je velmi často na bázi diskuze, sdělování vlastních názorů a zároveň vnímání jiných názorů. V tomto 0. ročníku se vyučuje 3-4 hodiny denně, tedy od 8 hodin ráno většinou do 11, max 12. hodin poledne. Tedy stejně jako v ČR. Celkový počet hodin v nultém, ale i prvním a druhém ročníku, by neměl být víc jak 600 hodin ročně. Po 11, či 12 hodině polední mají děti nejen z nultého ročníku možnost dobrovolně navštěvovat tzv. after school facilities-SFO-Skolefritidsordning, neboli v překladu družinu. O této instituci ale je více informací uvedeno v kapitole 1. 2. 1.

Výuka v 0. ročníku je 5 dní v týdnu. Za zmínku určitě stojí i fakt, že tak jako v mateřských školkách, není pevně stanovena přesná pedagogická náplň těchto nultých tříd.

Nyní něco k vyšším ročníkům. Například celkový povinný počet hodin ročně v 10. ročníku je 840 hodin. O 10. ročníku se autorka zmíní později.

V dánských základních školách je kromě mateřského jazyka kladen velký důraz na výuku jazyků. Dánštinu se děti v první třídě učí 9 hodin týdně, ve druhé 8 hodin, ve třetí 7 hodin a od 4 třídy ji mají pouze 6 hodin týdně. Cizí jazyk, konkrétně anglický, je povinný od 4. třídy a to dle zákona z roku 1994. Za výbornou a pozitivní informaci lze shledat fakt, že děti ve 13 letech na základní škole mají 180 hodin ročně cizího jazyka. A to dokonce je číslo vyšší než počet odučených hodin v jiných předmětech. Tak například matematiky, přírodovědy nebo společenských věd mají pouze 120 hodin a mateřského jazyka jen 121 hodin ročně.²⁵

Druhý jazyk si děti mohou přibrat od 7. třídy formou volitelného předmětu. Volitelné předměty jsou jinak v 8. a 9. třídě povinné 4 hodiny týdně a v 10. třídě je to 6 hodin týdně. Jak uvádí Karel Rýdl ve své knize Inovace školských systémů, tak mezi volitelné předměty spadají již zmiňované jazyky (

---

²⁵ *Struktury systémů vzdělávání a počáteční odborné přípravy v zemích Evropské unie*. Gnosis: Učitel'ské noviny, 1997. ISBN 8023816462.

francouzština nebo němčina), dále hudba, textilní návrhářství, práce s kovem a dřevem, ekonomika domácnosti, technologie, média, ale i např. drama a mnohé jiné předměty.

Povinným předmětem na dánské základní škole je výuka náboženství. Dítě samozřejmě může být osvobozeno z výuky, ale jen pokud je starší 15 let a nebo žák musí přinést písemný souhlas rodičů, společně s důvody a popsání toho, jak se rodiče budou např. výuce věnovat sami doma. Není to ale v Dánsku časté. Mezi další povinné předměty na základní škole patří bezpečnost silničního provozu, sexuální výchova a zdravotní výchova. U zdravotní výchovy není myšleno pouze např. první pomoc, ale také i apelace na škodlivost kouření a pití alkoholu a užívání drog.

Velmi často na dánských základních školách mají žáci od 8. třídy možnost navštěvovat předmět, který každá škola může pojmenovat různě, ale nejčastěji se jmenuje poradenství. Cílem předmětu je, rozšířit dětem povědomí o možnostech dalšího vzdělávání a pracovních příležitostech na trhu práce. Výuka často probíhá formou exkurze do různých firem a škol. Žáci si tam mohou vyzkoušet i kratší praxe v některých firmách. Dále pak děti mají možnost diskutovat o volbě povolání a vyslechnout si přednášky zástupců různých firem a třeba si i na základě toho všeho uvědomit, co by je bavilo a kam dál by rádi směřovali.

Velkou zajímavostí je, že dánské děti na základních školách nemají téměř žádné domácí úkoly, nepišou žádné diktáty, max. krátké slohové práce od 2. třídy a to ale dle fantazie. S přibývajícím počtem ročníků ale náročnost samozřejmě přirůstá, konkrétně od 5. třídy, kdy jsou dětem zadávány naopak časté domácí úkoly, ale hlavně skupinové práce a dlouhodobé projekty. Do druhé třídy děti na základních školách mají pouze dánštinu, matematiku, tělocvik, náboženství, výtvarnou a hudební výchovu, ale od třetí třídy dětem přibývá už i zeměpis, dějepis a biologie. Za nejtěžší lze pak považovat výuku v 8. a 9. ročníku a to proto, že vyučování trvá denně 8 až 10 hodin, ale také proto, že dánští žáci dostávají často testy a jsou zkoušeni. V 9. třídě žáci podstupují závěrečné zkoušky, které by se daly přirovnat k maturitě,

samozejmě s rozdílem daných témat. Ale co se náročnosti a objemu týče. Velkou výhodou je, že kdo tyto zkoušky v 9. třídě neudělá, má možnost pokračovat do 10. ročníku základní školy. V Dánsku je povinná školní docházka 9 let, 10. ročník je dobrovolný a je právě určený pro ty, co neudělají zkoušky, či si stále nejsou jisti, co by chtěli jednou dělat. Jytte Juul Jensen ve své Case Study The Danish Pedagogue Education uvádí, že celkově asi 60% Dánů navštěvuje tento 10. ročník a max. 20 % žáků jde po základní škole do práce.

Když už je zmínka o 10. ročníku, je nutné říci, že stejně tak jako je 10. třída dobrovolná, tak ani neexistují žádné předměty v tomto ročníku, které by byly povinné ze zákona. Rozvrh si sestavuje vedení každé školy samo, často po domluvě s rodiči a žáky. V Dánsku ale lze zaznamenat snahu obcí o sjednocení učebních plánů pro 10. ročník všech škol.

Další velmi podstatnou kapitolou v dánském základním školství je známkování. V Dánsku se známkuje až od 8. třídy.

Dánský školský rok začíná většinou 15. srpna a končí obvykle okolo 20. června. A měl by mít 200 vyučovacích dnů. Tamní prázdniny tak trvají pouze 6 týdnů + 2 dny, nikoli 8 týdnů, jak je zvykem v České republice. Každá třída na základní škole má přiděleného svého třídního učitele, stejně jako v České republice. Pokud to je možné, tento učitel jde s dětmi od první do poslední třídy. Třídní učitel by pak měl vést se svými žáky jednou týdně třídní hodinu, kde by se hovořilo o problémech a aktuálních tématech třídy²⁶.

Za zmínku určitě stojí, že Dánové, jakožto národ s velkým sociálním cítěním, velmi často mají k dispozici pro slabší žáky mentora. To je osoba, která žákovi pomáhá a motivuje ho ke studiu. A nemusí to být pokaždé jen učitel, či starší osoba, ale třeba i spolužák.

---

²⁶ *Struktury systémů vzdělávání a počáteční odborné přípravy v zemích Evropské unie*. Gnosis: Učitelské noviny, 1997. ISBN 8023816462.

Obr.2: rozdělení předmětů v jednotlivých třídách FOLKESKOLE po roce 1990

**ROZDĚLENÍ PŘEDMĚTŮ V JEDNOTLIVÝCH TŘÍDÁCH
'FOLKESKOLE' PO ROCE 1990**

1.tř.	2.tř.	3.tř.	4.tř.	5.tř.	6.tř.	7.tř.	8.tř.	9.tř.	10.tř.
dán.	dán.	dán.	dán.	dán.	dán.	dán.	dán.	dán.	dán.
mat.	mat.	mat.	mat.	mat.	mat.	mat.	mat.	mat.	mat.
sport	sport	sport	sport	sport	sport	sport	sport	sport	sport
náb.	náb.	náb.	náb.	náb.	náb.	náb.	náb.	náb.	náb.
v.v.	v.v.	v.v.	v.v.	v.v.	v.v.	v.v.	v.v.	v.v.	v.v.
h.v.	h.v.	h.v.	h.v.	h.v.	h.v.	h.v.	h.v.	h.v.	h.v.
		děj.	děj.	děj.	děj.	děj.	děj.	děj.	děj.
		zem.	zem.	zem.	zem.	zem.	zem.	zem.	zem.
		bio.	bio.	bio.	bio.	bio.	bio.	bio.	bio.
r.p.	r.p.	r.p.	r.p.	r.p.	r.p.	r.p.	r.p.	r.p.	r.p.
dílňy	dílňy	dílňy	dílňy	dílňy	dílňy	dílňy	dílňy	dílňy	dílňy
dom.	dom.	dom.	dom.	dom.	dom.	dom.	dom.	dom.	dom.
				angl.	angl.	angl.	angl.	angl.	angl.
						F-Ch	F-Ch	F-Ch	F-Ch
							spol.	spol.	spol.
						ném.	ném.	ném.	ném.
									fran

předmety ze zákona povinné pro školy

nepovinné předměty, které škola musí nabídnout

povinné předměty, které škola může nabídnout

nepovinné předměty, doporučené školám

Zdroj: *Information planet* [online]. 2011 [cit. 2012-03-28]. Dostupné z: <http://dansko.informationplanet.sk/studium-v-dansku/system-vzdelavania-v-dansku>

Obr.3: styl známkování na základní škole

HODNOCENÍ VÝSTUPNÍCH ZKOUŠEK NA 'FOLKESKOLE'

Pro hodnocení výstupních zkoušek absolventů 9. nebo 10. třídy 'folkeskole' je v Dánsku používána následující 10-stupňová škála s 13-bodovým systémem. Celý systém je zásadně rozdělen na tři hlavní hodnotící skupiny: vynikající (13-10 b.), průměrný (9-7 b.) a 'váhající' (slabý, 6-3 b.). Žádné body jsou uděleny jen velmi zřídka.

- 13 - za vynikající samostatné úsudky, schopnost syntetizovat a skvěle formulovat i vzájemné souvislosti;
- 11 - za samostatné a vynikající výkony;
- 10 - za vynikající, ale jen částečně samostatné výkony;
- 9 - za dobrý, nadprůměrný výkon;
- 8 - za průměrné, postačující výkony;
- 7 - za postačující, ale mírně podprůměrné výkony;
- 6 - za částečně postačující výkony;
- 5 - za výkon, v němž převažují nepostačující výkony;
- 3 - za neadekvátní výkony, váhavé, neuspokojivé ve své většině;
- 0 - za zcela nedostatečný výkon.

Výstupní zkoušky a rozšiřující výstupní zkoušky (Folkeskolens undviede a afgangsprøve) jsou vykonávány z jednotlivých předmětů a jsou pro žáky dobrovolné. Neexistuje žádná známka celková, ani hranice bodů, která by nutila žáka zkoušku opakovat.

Jiná situace platí u zkoušek z vyššího sekundárního vzdělání (USSLE). Srov.: Příloha č. 19.

Zdroj: *Information planet* [online]. 2011 [cit. 2012-03-28]. Dostupné z: <http://dansko.informationplanet.sk/studium-v-dansku/system-vzdelavania-v-dansku>

4.1 SFO

Dánská družina určena pro děti 0-4. třídy 1. stupně základní školy. Je obvykle otevřena ráno před školou od 6:30 do 8:00 a pak odpoledne po škole a to většinou do 17:00.

Co se týče aktivit a her v družině, i zdejší družiny se silně hlásí k již už tolik zmiňované svobodě volby. V praxi to vypadá tak, že děti si sami vybírají aktivity na daný den.²⁷ Tato skupinka autorů dále zmiňuje, že jsou v dánských družinách běžně předepsané aktivity, které se ten daný den dají dělat, např. hodina kreslení, hodina vaření, tělocviku atd., ale velmi vyzdvihují, že právě děti si sami mohou vybrat, čeho se chtějí účastnit. Jedinou výjimkou je povinná půlhodinka na čerstvém vzduchu. Kterou předepisuje i dánský zákon o školství. Na tu dánští pedagogové opravdu kladou důraz, protože jak už bylo zmíněno v kapitole 1. 1. 4. Dánové jsou zastánci života v souladu s přírodou a obecně mají pozitivní vztah k enviromentální pedagogické výuce.

Co se týče vztahů mezi pedagogy a dětmi, zvláštností je, že v Dánsku si všichni lidé mezi sebou tykají. Jedinou výjimkou je královská rodina. A tak i tento fakt nastavuje uvolněnější vztahy dětí a pedagogů.

Mezi klasické aktivity dětí v družině patří hry všeho druhu, tělocvik, zpívání, tancování, vystřihování, modelování, skákání přes švihadlo atd. Pedagogové ve velkém inklinují k využívání metody LEARNING BY DOING nejen v nature kindergarten, jak bylo zmíněno v kapitole 1. 1. 4. Jak mezi nejtypičtější příklad této metody lze považovat ohniště v prostorách zahrady školy, popř. dílna. Zde děti podporují svojí kreativitu, tvořivost, ale také odolávají strachu. Učí se pracovat v prostředí na české poměry nebezpečném. V souvislosti s ohněm se tak učí např. připravit polévku, nakrájet zeleninu atd. nebo v dílně nasekat dříví, opílovat nějaký předmět atd. tyto činnosti si tak snadněji vštípí pro svůj budoucí život.

---

²⁷ *Working with children in care-European Perspectives*. Poland: OZ Graf S.A, 2006. ISBN 10-033521634

Za pozornost ještě stojí odlišné stravování dánských dětí.²⁸ Ve školní jídelně družin děti nedostávají teplé obědy jak je zvykem v ČR. Děti si nosí z domova připravené krabičky s jídlem. Jedí převážně zeleninu, ovoce a menší porci pečiva, či sladkého. Vše ale ve velmi malých dávkách.

---

²⁸ Jytte Juul Jensen What if their snot freezes?(publikováno v VERA No. 9 Oct. 99, Copenhagen, Denmark, pp. 50-57),

4.2 After school clubs, Youth clubs

Funguje na stejné bázi jako družina, s tím rozdílem, že pro starší děti a ročníky. Většinou pro děti od 10 do 13. let. Aktivity dětí jsou přizpůsobeny věku.

Youth clubs se dá považovat za raritu. A to z toho důvodu, že je to opět družina, ale téměř pro dospělé děti a to od 14 do 17 let. **Zajímavým zjištěním je, že hodně dětí navštěvuje tento typ odpolední družiny. Opět se jedná o různé aktivity dle věku.** Tento klub ale bývá otevřený do večera.

O volnočasových aktivitách a zařízeních, které je poskytují, je i zmínka v nařízení a dodatku k novému zákonu z roku 1994. V tomto dodatku se píše nejen o tom, co všechno by dánská základní škola měla splňovat v souvislosti s klasickou výukou, jak už bylo zmíněno v kapitole č. 4. V dodatku je ale popsána i kapitola o tom, že by se základní školy měly podílet na volnočasových aktivitách dětí. Zde je krátká ukázka dle Rýdla (str.101):“Podle zákona musí folkeskole inspirovat žáky ke smysluplnému využívání volného času a dále se musí podílet na organizaci místního kulturně-sportovního života obce.“²⁹

Pracovníci- pedagogové všech těchto volnočasových³⁰ zařízeních, tak jak už bylo řečeno v kapitole 2., od roku 2007 musejí mít vystudovanou vysokou školu. A to konkrétně bakalářské studium. Toto platí i pro pedagogy v mateřských školách a jeslích. Takže je to jiné než v České republice, kde mnohdy stačí pouze středoškolské vzdělání pedagogického směru. Tito pedagogové musejí všichni absolvovat jednotnou pedagogickou přípravu na neuniverzitních pedagogických školách. Většinou se jedná o UNIVERSITY COLLEGE, neboli také seminarium. Studium na takovém to typu školy trvá 3, 5 roku a z toho 15 měsíců je věnováno praktické výuce.

---

²⁹ RÝDL, Karel. *Inovace školských systémů*. Praha: ISV, 2003. ISBN 80-86642-17-8.

³⁰ AFTER SCHOOL FACILITIES

4.3 Shrnutí výuky na ZLŠ

Ve všech dánských školách je kladen velký důraz na schopnost sebe prezentace a na obhajobu vlastního názoru. Dá se tedy říct, že cíl všech Dánů a dánského školství je jasný. Všem jde hlavně o to, aby žák po dokončení studia byl schopen prodat své názory, nebál se je vyjádřit a dokázal své názory hravě prezentovat před ostatními lidmi.

Dánové jsou dále pak zastánci praktického využití teoretických znalostí. Dánové se učí, jak se učit. Studium je tedy většinou na bázi vyhledávání informací. Téměř žádné memorování věcí nazpaměť. Naopak je upřednostňována práce s textem a orientace v něm. Samozřejmě, že jsou obory, kde je třeba se věci naučit nazpaměť, tak například historie a jiné. Ale obecně se o Dánech dá říct, že učí pro život. Tedy praktickým způsobem, aby znalosti využili a ne aby jim zůstali vzpomínky na hrozné učení memorováním a podstatné informace se vytratily. Tak jak tomu někdy bohužel bývá v českých školách. Obecně Dánské školství velmi podporuje kreativitu, tvořivost, spolupráci a váží si aktivity dětí. A v neposlední řadě je celé studium a to nejen na základních školách, založeno na svobodě. Jedná se o svobodný rozvoj osobnosti a především na svobodě volby. S tím i velmi úzce souvisí odlišnost výuky v Dánsku oproti české výuce ve smyslu vztahů dětí a pedagogů. Dánský pedagog je pro děti spíše kamarád a rádce. Ale samozřejmě zároveň i velkou autoritou.

5. Středoškolské vzdělání

Žák základní školy v Dánsku má při výběru budoucí střední školy velkou možnost výběru. Primárně když si není jistý v 9 třídě, co přesně by chtěl studovat, může využít možnost navštěvovat ještě 10. nepovinný ročník, o kterém už se autorka zmínila v kapitole číslo 4. Jinak si student může vybrat studium všeobecné na gymnáziu, HF-Kurzu, HHX-Kurzu, HTX-Kurzu nebo studium odborné (EUD)-Vocational Education and Training a to na školách technických a obchodních. Zároveň je v Dánsku ale možnost absolvovat SOSU-základní sociální a zdravotní trénink, z něj ale bohužel nejde jít na vysokou školu (BASIC SOCIAL AND HEALTH TRAINING PROGRAMS)

Ze všeobecného a odborného vyššího sekundárního typu vzdělávání lze jít na vysokou školu v každém případě, ať už student vychodí gymnázium, či HF, HHX nebo HTX kurz. Pokud žák navštěvuje gymnázium, musí mít dokonce i doporučení od školy na vysokou školu.

Všechny střední školy mají rozděleny předměty na úroveň A, B a C. Přičemž A level je nejvyšší. Např. všichni studenti dánských gymnasií musí mít na konci třetího ročníku, tedy posledního ročníku, minimálně 4 předměty úrovně A. Dále 3 předměty B úrovně a 7 předmětů C levelu. A co se konkrétně skrývá pod konkrétními úrovněmi? Tak např. A level na gymnáziích nabízí předměty jako je mateřský jazyk Dánština, nebo historie a biologie. B úroveň je angličtina a další dva jazyky. V C kategorii se nachází např. fyzika, sporty, matematika, víra a sociální vědy.³¹

Studenti HF Kurzů mají jako A kategorii předmětů taktéž např. dánštinu. B level předmětů je většinou druhý jazyk a historie a C úroveň zahrnuje sporty, matiku, víru, biologii, zeměpis, chemii, sociální vědy, ale i předměty jako je např. tanec, design, hudba, media atd.

---

³¹ *Eurydice –europe commission-organisation of the education systém in Denmark* [online]. 2010 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/.../DK_EN.pdf

HHF obchodní školy mají v kategorii A angličtinu a dánštinu. V kategorii předmětů B např. obchodní ekonomii, marketing, druhý jazyk, ale i třeba moderní dějiny. C předměty na obchodní školách nabízejí např. obchodní právo, matematiku, ale i sociální vědy.

A poslední HTX školy-kurzy mají jako A předměty takéž dánštinu, ale zároveň technické vědy. B level předmětů nabízí angličtinu, fyziku, chemii, matematiku, ale i technologie. C kategorie zahrnuje biologii, IT, historii technologií, ale zároveň i nějaké sociální předměty.

Každý středoškolský student musí mít odchozeno minimálně 2470 hodin. Vyučovací hodina trvá 45 minut a každá škola musí povinně odučit v prvním ročníku 32 hodin týdně. Ve druhém a třetím ročníku střední školy pak 31 až 32 hodin týdně. Z toho ve druhém ročníku musí být povinné předměty 27 hodin a ve třetím ročníku 17 hodin. Počet žáků ve třídě bývá běžně okolo 20³²

---

³² *Struktury systémů vzdělávání a počítačnické odborné přípravy v zemích Evropské unie*. Gnosis: Učitel'ské noviny, 1997. ISBN 8023816462.

5.1 Gymnázia

Dánská gymnázia, STX kurzy, jak jsou také často mezi místními nazývány, jsou v současnosti dvojího typu. A to matematická a jazyková gymnázia. Celkově je v Dánsku v současnosti 150 gymnázií a počet soukromých gymnázií v Dánsku je okolo 6 %.³³Zbytek jsou státní gymnázia, spravovaná a financovaná většinou hrabstvím. Na těchto státních školách se samozřejmě žádné školné neplatí. Výhodou dánských gymnasií je, že žákům půjčují většinu učebnic a dokonce mohou i financovat dopravu žáků do školy a ze školy. Konkrétně toto financují hrabství.

Kromě klasického gymnázia je možné studovat Studenterkurses. Toto dvouleté studium studují většinou žáci, kteří zakončili 10. ročník, ať už denní či večerní formou. V rámci tohoto kurzu se vyučují stejné předměty jako na normálním gymnáziu a žáci studium zakončí stejně jako gymnaziální žáci, tedy závěrečnou zkouškou. Jedná se o zkoušku, která umožňuje vstup na vysokou školu.³⁴

Podmínkou přijetí na gymnázium je kromě potvrzení vydaného základní lidovou školou a ukončení povinné devítileté docházky také vykonaný test. Pokud výsledek testu školu uspokojí, je žák přijat. Dánská gymnázia jsou smíšená, jak pro chlapce, tak pro dívky.

7 gymnázií bylo postaveno ve 12. a 13. století a existují dodnes. Byly většinou pro katolíky. Rok 1536 ale pro Dány znamenal přechod z křesťanství na protestantství. Ale gymnáziím tato národní konvertace k jiné víře vůbec nevadila, protože smysl těchto škol byl zachován. A to konkrétně učit se řečtinu a latinu. V těchto jazycích umět číst, psát, ale i plyně mluvit.

Do roku 1809 bylo gymnaziální vzdělání téměř nezměněno. Změnou prošla až Clergymans School, která se změnila na základě změny doby. Z této

---

³³ *Struktury systémů vzdělávání a počáteční odborné přípravy v zemích Evropské unie*. Gnosis: Učitel'ské noviny, 1997. ISBN 8023816462.

³⁴ Studentereksamen

školy se stalo humanitní gymnázium. Na této škole se už vyučovaly i moderní jazyky, ale také přírodní vědy.

Roku 1871 byly dánská gymnázia rozdělena na matematicko-vědeckou větev a lingvistickou větev. Na to měla opět vliv doba a to konkrétně vědecký a technický vývoj 19. století.

V roce 1903 byla na gymnáziích lingvistického zaměření nahrazena latina angličtinou, němčinou a francouzštinou. Tyto jazyky patřily i mezi hlavní předměty gymnázia. Tak tomu bylo až do roku 2003 kdy byla v Dánsku provedena školská reforma. Gymnázia nabízela možnost tříletého studia na dvou větvích. A to té lingvistické a matematicko-vědecké. Konkrétně tomu bylo až do konce školního roku 2006 kdy tato reforma vstoupila v platnost.³⁵

---

³⁵ *Eurydice –europe commission-organisation of the education systém in Denmark* [online]. 2010 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/.../DK_EN.pdf

5.2 HF, HHX, HTX kurzy

Tyto kurzy spadají mezi vyšší sekundární vzdělávání všeobecné a odborné. Jak už bylo zmíněno, všeobecné jsou HF kurzy a odborné HHX a HTX kurzy.

HF kurzů bychom v Dánsku našli celkem 90. Často bývají označovány jako přípravné školy pro absolventy 10. Ročníků základních škol. 10. ročník je dokonce podmínkou přijetí na tento typ školy. Mimo to je podmínkou přijetí i složení vyšší závěrečné zkoušky na základní škole. Jedná se o zkoušku z dánštiny, matematiky, angličtiny a němčiny.

Tyto školy jsou připojeny ale normálně ke gymnáziím. Student na tomto typu školy na konci studia skládá vyšší přípravnou zkoušku, která je vlastně obdobná maturitě a díky ní lze pokračovat na vysokou školu. V prvním ročníku tohoto typu vzdělávání jsou povinností dva cizí jazyky. Ve druhém ročníku si musí žák vybrat tři volitelné předměty, které lze navzájem volně kombinovat. Studium probíhá 2 roky denní formou, ale lze to studovat i formou dálkovou a to konkrétně 3 až 4 roky a nebo formou kombinovanou, tedy kombinací denního a dálkového studia.

Většina žáků tohoto typu školy pokračují v dalším vzdělávání.

HHX Kurzy jsou obdobou českých obchodních akademií a škol. V Dánsku jsou také velmi často nazývané jako bussines college. V Dánsku je jich celkem 60. Opět se na nich na konci studia skládá vyšší odborná zkouška, obdobná maturitě a díky které lze pokračovat studiem na vysoké škole. Studium celkem trvá tři roky.

HTX Kurzy fungují na obdobném principu jako obchodní školy. Jen se jedná o technicky zaměřené školy, proto jsou Dány nazývané i jako Technical college. Opět se na těchto školách skládá vyšší závěrečná zkouška, ale tentokrát technická. I tato zkouška umožňuje vstup na vysokou školu. A i na této škole studium trvá celkem 3 roky.³⁶

---

³⁶ PRŮCHA, Jan. *Srovnávací pedagogika*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-155-7

5.3 Vocational and education training

První snaha o vznik tohoto typu školy byla už v roce 1622, kdy král Christian IV. založil školu pro průmysl oblečení v obchodě s Němci a Holanďany. Student, který touto školou prošel, byl mistrem řemeslníkem a byl považován za odborníka.

V roce 1690 vznikla druhá škola a to učňovská škola námořní loděnice a tesařská. V roce 1800 byly zřízeny nedělní školy pro učně. Cílem těchto nedělních škol bylo zlepšit dovednosti ve čtení a aritmetice pro vykonávání budoucího řemesla. Vyučovaly se tam tedy základní předměty, stejné jako na základních školách.

V roce 1870 vzniklo 50 technických škol. Celkově v současné době je v Dánsku 115 odborných škol. Z toho technických 37 a obchodních 48.

Výuka na těchto školách je nejen v lavicích, ale i ve firmách. Technické školy jsou na 4 roky a obchodní na 3 roky.³⁷

V roce 1956³⁸ bylo díky nově zavedenému učňovskému aktu zrušen limit učňů, večerní učení bylo změněno na denní.

Toto vzdělávání je regulováno dvěma akty a to konkrétně The act on vocational college a The act on vocational education training.

A jak si takový vocational a education training představit? Velmi populární záležitostí v Dánsku u mladých lidí po střední škole je jít dělat pomocníka či asistenta do některé z mimoškolních institucí. Např. do mateřské školy či do družiny. Nepotřebují k tomu totiž žádné formální vzdělání a tato práce je velmi dobře placená. Mladí Dánové to berou jako volné období např.

---

³⁷ *Eurydice –europe commission-organisation of the education systém in Denmark* [online]. 2010 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/.../DK_EN.pdf

³⁸ The apprenticeship Act

před tím než jdou studovat na vysokou školu. Většinou tuto práci vykonávají lidé ve věku 19 až 25 let.³⁹

Pokud se jim práce zalíbí, mohou od roku 1997 studovat tento obor-pomocník, asistent. A to konkrétně na University Colleges. Obor se jmenuje PAU, vznikl v roce 2009 a trvá dva roky a 9 měsíců a existují dva druhy. Jeden pro dospělé a druhý pro studenty po střední škole. Povinností je ale mít 9 let školní docházky. Výjimkou zde je, že studující tohoto oboru nejsou oslovováni jako studenti, ale žáci.⁴⁰ The Studium probíhá kombinovaně, nejen ve škole, ale i v praxi a velmi často žáci volí individuální styl vzdělávání. Žáci na konci studia skládají zkoušku, která umožňuje přijetí na vysokou školu.

---

³⁹ *Eurydice –europe commission-organisation of the education systém in Denmark* [online]. 2010 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/.../DK_EN.pdf

⁴⁰ The Danish Pedagogue Education-A case Study-Jytte Juul Jensen/Nov. 2010

6. Vysokoškolské vzdělání

Dánské vysokoškolské vzdělávání zahrnuje akademické programy, ale i zároveň velmi velkou nabídku kratších, neakademických programů. V roce 2003 Dánsko výrazně změnilo svůj vysokoškolský systém a tak například dánské vysoké školy spravují často lidé ze soukromého prostředí. V Dánsku existují 3 typy institucí, které nabízejí vysokoškolské programy. Lze na nich získat jak bakalářský, tak magisterský, ale i doktorský titul. Dánské školství je založené na bázi anglosaského modelu, v němž student po 3-3,5 letech získá bakalářský titul (Ba.) a po dalších 2 letech studia magisterský titul (Ma.). Dánské vysoké školství ale nabízí získání i jiného atypického titulu. O tom ale bude zmínka později.

Dánské terciální vzdělávání zajišťuje okolo 200 různých institucí. Dánské vysokoškolské studium je zdarma pro všechny. Velkou výhodou Dánska oproti ČR je, že status studenta není ovlivněn věkem. To znamená, že i studenti starší 26 let mají možnost v Dánsku studovat také stále zdarma. A tak této výhody hodně dánských mladých lidí využívá. Proto není nic zvláštního, že běžně po střední škole mladí Dánové spíš cestují, popř. pracují a vracejí se mnohdy ke studiu později.⁴¹

A jak je to s náklady na učebnice, pomůcky ke studiu a na živobytí? Stát poskytuje každému studentovi nad 18 let tzv. SU finanční podporu.⁴² Tyto peníze jsou vypláceny dánskou vládou a jsou nevratné. Dále ještě existují výhodné studentské půjčky, které si velké procento mladých studujících Dánů často bere. U těchto půjček ale je nutností splácení po skončení studia. Tyto peníze a půjčky mladí Dánové často využívají hlavně pro osamostatnění a odchod od rodičů. Dánsko vede v Evropských statistikách o odchodech mladých lidí od rodičů. Pouze 24 % Dánů zůstává bydlet s rodiči po 20 roku a během studií.

---

⁴¹ *Paguro.net* [online]. 2008 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://paguro.net/expat-life/local/denmark/all-documents-denmark/denmark-university>

⁴² Statens Uddannelsesstøtte.

Sehnat ubytování v Dánsku není pro studenta problém. Koleje nabízejí pokoje i pro studenty, kteří mají trvalé místo ve stejném městě, v jakém žádají o kolej.⁴³

Peníze od vlády často studující Dánové využívají i pro svá studia v zahraničí. Je totiž velmi běžné, na některých školách dokonce podmínkou, že během studia se každý student musí vykonat buď povinnou praxi v nějaké firmě, nebo vyjet na výměnný pobyt do zahraničí. U magisterských programů to standardně bývá ve 3 semestru. Pokud ale jedou do zahraničí poprvé na výměnný pobyt, evropská unie jim k tomu ještě poskytuje grant.

Dánové by ale studiem v zahraničí neměli být vůbec zaskočení, protože velmi dobře ovládají anglický jazyk už od základní školy. Zároveň také i na některých vysokých školách mají studenti na magisterském studiu povinnou účast na některých přednáškách v angličtině, např. společně se studenty z programu erasmus.

Na vysokou školu je dánský student přijat na základě složení závěrečné zkoušky na střední škole. V případě gymnázií se jedná o složení Studentereksamen. Pokud student navštěvoval HF kurz, podmínkou přijetí na vysokou školu je vyšší přípravná zkouška.⁴⁴ Dále na HTX kurzech se skládá tzv. vyšší technická zkouška.⁴⁵ A jako poslední existuje Vyšší obchodní zkouška.⁴⁶ Výsledky těchto závěrečných zkoušek by se měly pohybovat v rozmezí 13 až 6, ale každá škola si sama může stanovit konkrétní hranici pro přijetí. Dále se ale každá dánská škola řídí opatřením Numerus clausus, tj. stanovuje kvoty studentů, kteří mohou studovat na VŠ. Numerus clausus se týká oborů, jako je medicína, knihovnictví, stomatologie nebo také pedagogiky předškolního věku.

Dánsko a dánský školský systém, stejně jako podporuje výjezd svých studentů, tak je i velmi otevřený zahraničním studentům. Školy tak velmi často

---

⁴³ Kollegiekontoret

⁴⁴ Højere Forberedelseseksamen

⁴⁵ Højere Teknisk Examen

⁴⁶ Højere Handelseksamen

nabízí velmi kvalitní studiu v angličtině. Zde pak přijímací řízení jak na bakalářské, tak magisterské studium, probíhá na základě prokázání certifikátu (zkoušky) o znalosti jazyka, konkrétně anglického. V případě magisterského studia je ještě nutné vykázat vystudované předměty z bakalářského studia a k nim i odpovídající počet ECTS kreditů.

S překvapivou informací přišel Průcha (1999), že 23 % dánských studentů nedokončí studium na VŠ.⁴⁷

A jak si přesně představit výuku na vysoké škole v Dánsku? Jedná se spíše o progresivní styl výuky, který je víceméně založený na velmi časté tvorbě projektů. Z běžného semestru je 75 % věnováno právě projektům.⁴⁸ Zbytek přednáškám. V projektech se většinou řeší konkrétní problém a Dánové to nazývají problem-based learning. Studenti tak jdou více do hloubky věci. Pracují často v týmech. Tento typ výuky pro Dána není nijak překvapující, protože je na něj zvyklý už od základní školy. Samotná výuka je samozřejmě formou přednášek, ale ne takových jak je zvykem u nás. Dánský vyučující velmi často přednášku prokládá diskuzí. Dánský student tak má možnost projevit svůj názor a pohled na věc. V Dánsku není zakázáno říct i negativní názor, musí jen být vždy podložen přesnými argumenty.

Profil studenta, který vystuduje dánskou vysokou školu je jasný. Student má zkušenost jak s teorií, tak s praxí.

Za zmínku určitě ještě stojí informace týkající se hlavně cizinců, kteří přijíždí studovat vysoké školy do Dánska. A nejen studentům. Dánská vláda dává možnost studia dánštiny pro všechny cizince v zemi. Výuka probíhá nejčastěji v jazykových školách, takovou nejznámější a největší v Dánsku je Learn dansk. Kde se student může učit i online výukou.⁴⁹

A jak probíhá přijímání profesorů a docentů na dánských univerzitách? Rektor univerzity zřídí posudkovou komisi, která musí mít předsedu a dva až 4

---

⁴⁷ PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě*. Praha: Portál 1999. 319 s. ISBN 80-7178-290-4

⁴⁸ The Danish Pedagogue Education-A case Study-Jytte Juul Jensen/Nov. 2010

⁴⁹ NETDANSK

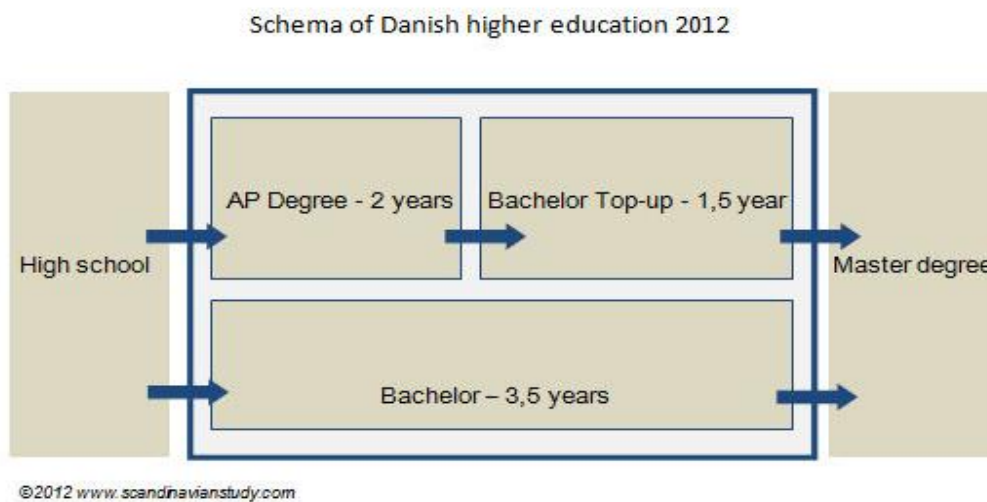

další členy. Tito členové musí být ale externisté a velmi často se doporučuje účast zahraničních odborníků.

6.1 Akademie profesního vysokoškolského vzdělávání

Tyto akademie nabízejí dvouletý program v oblasti obchodu, technologie a informatiky. Na těchto školách studenti mohou získat jak teoretické, tak praktické informace a znalosti. Vyučujícími jsou většinou i majitelé firem a podnikatelé. Studentům se tak dostává díky tomuto studiu i možnost navázání pracovních kontaktů. Přijetí cizince na tento typ školy je podmíněno opět zkouškou z jazyka TOEFL nebo IELTS a maturitním vysvědčením. Studenti velmi často pracují na tříměsíčních projektech. Po absolvování programu tohoto typu student dostane AP Degree.⁵⁰ Pokud si student chce ještě dodělat bakaláře, může a to konkrétně 1,5 ročním studiem Bachelor top-up.

Obr.4: schéma vysokoškolského vzdělávání v Dánsku

Zdroj: *Scandinavian study* [online]. 2011 [cit. 2012-03-28]. Dostupné z: <http://www.scandinavianstudy.com/cs/>

---

⁵⁰ Academic Profession Degrese

6.2 Speciální vysoké školy a centra vysokoškolského vzdělávání

Tento druhý typ institucí nabízí tříleté až čtyřleté profesní bakalářské programy v oblastech obchodu, vzdělávání, inženýrství a zdravotnictví. Tyto školy jsou opět kombinací teoretických znalostí, praktického tréninku na odborných stážích a bakalářských projektů.⁵¹

1. 1. 2008 se všechny instituce poskytující vyšší vzdělávání spojily v 8 velkých institucí, právě UNIVERSITY COLLEGE.

Tyto typy škol poskytují také řadu jiných kurzů pro dospělé, které by se mohly řadit už do vzdělávání dospělých. Ale spadají i do této kategorie. Jedním takovým kurzem je kurz MERIT. Podmínkou přijetí do tohoto kurzu je odpracovaných alespoň 5 let na plný úvazek v oboru. Oborem se myslí pedagogika a konkrétně pozice pomocníka, o kterém už byla zmínka. Další podmínky přijetí jsou stejné jako u přijímání studentů na bakalářské programy. Pokud je student přijat, stráví 2 a půl roku na zmiňované university college. Tento typ vzdělávání je organizován pod Open education a za kurz se platí. Semestr stojí okolo 8300 dánských korun, v přepočtu tedy okolo 25 000. Student si ale může zažádat o adult grant.

Další kurz organizovaný University college je kurz The Bridge Building Course. Tento kurz vznikl v roce 1991 a to na základě rostoucí imigrace. Tím pádem je kurz určený především pro lidi z etnických minoritních skupin. Není tedy potřeba umět jazyk-dánštinu, tak moc, jak by bylo třeba při normálním bakalářském, či magisterském studiu. Kurz trvá 12 měsíců. Kurz absolvují často i muži a to konkrétně 20-25 %.

Cílem tohoto kurzu je cizincům představit dánskou vzdělávací kulturu a mentalitu. 80 % studentů pokračuje na další vzdělávání. Většinou pedagogického směru.⁵²

---

⁵¹ Colleges

⁵² The Danish Pedagogue Education-A case Study-Jytte Juul Jensen/Nov. 2010

6.3 Univerzity

Třetím typem vysokoškolských institucí jsou univerzity. Dánsku je celkem pět univerzit. Nyní se autorka pokusí popsat alespoň dvě nejznámější a největší.

Nejstarší a největší univerzitou v zemi je Univerzita v Kodani, která byla založena roku 1479 králem Kristiánem I. Jak už bylo zmíněno na začátku práce, tento král na zřízení univerzity musel počkat svolení Papeže. Naštěstí svolení se uskutečnilo a byly tak na univerzitě zřízeny 4 fakulty. Jednalo se o teologii, právo, medicínu a filozofii. V roce 2007, se ke Kodaňské univerzitě připojila Královská veterinární univerzita, zemědělská univerzita a univerzita farmaceutických věd a tak se kodaňská univerzita stala nejvýznamnějším evropským výzkumným centrem především v oblasti medicíny a biologie. Mimo jiné je tato univerzita považována i za největší univerzitu ze všech Skandinávských zemí. A několikrát byla dokonce zařazena mezi nejlepší univerzity světa.

V současnosti je na kodaňské univerzitě 6 fakult. Fakulta zdraví a medicíny, právnická fakulta, fakulta věd, humanitní fakulta, fakulta sociálních věd a teologie. Školu navštěvuje 37 000 studentů a pracuje na ni 7000 zaměstnanců.

Druhou největší univerzitou v zemi je Aarhuská univerzita, která byla založena 11. září 1928. V současnosti navštěvuje tuto univerzitu 43 600 studentů. Univerzita má také 6 fakult a to humanitní, zdravotní, sociální vědy, teologii, vědy a zemědělské vědy. Dále pod tuto univerzitu donedávna spadala i Aarhus school of business, o které bude zmínka později. Pod školu patří i národní environmentální výzkumný institut a dánská škola vzdělávání.

Mezi další univerzity v zemi patří Univerzita v Odense, založena roku 1964, dále Roskildská univerzita, které bylo založeno roku 1970 a Aalborg univerzita, založena roku 1974.⁵³

Všechny Dánské univerzity nabízejí vzdělávání různorodé zaměření, např. inženýrství, obchod a farmacie. Univerzity lze rozdělit na typ univerzitní a neuniverzitní.

Univerzitní typ nabízí všechny typy studijních programů. Kromě činnosti pedagogické provozuje i činnost vědeckou a výzkumnou, vývojovou nebo uměleckou. Na univerzitních typech dánských škol se uplatňuje evropský systém zahrnující 3 roky bakalářského a 2 roky navazujícího magisterského studia.

Neuniverzitní typ je rozdílný od univerzitní vysoké školy tím, že se nečlení na fakulty a většinou realizuje pouze bakalářské studijní programy. Ale i magisterské. Nejznámějším neuniverzitním typem jsou business schools, kterých je v Dánsku velké množství. Mezi nejpopulárnější a nejnavštěvovanější patří Copenhagen business school a Aarhus school of business. Tyto business školy jsou velmi moderní a nové instituce. Např. Kopenhagen business school byla založena roku 1917 a to majiteli vlivných firem. Na těchto školách pak i velmi často a ve velké míře působí a učí právě externisté z mezinárodních firem. Ti si i pak velmi nadějně studenty vytahují k sobě do firem na praxi a práci po vysoké škole. Když už je zmínka o Kopenhagen business school, není na škodu uvést počet studentů studujících tuto školu. Je to neuvěřitelných 18 038 studentů. I tato škola je velmi přístupná zahraničním studentům a tak 2415 studentů studuje plný magisterský program na této škole. Dále v roce 2010 škola přijala 1116 zahraničních studentů na programy evropské unie, nejčastěji exchange programy.

V Dánsku, tak jako v jiných zemích, lze také studovat doktorandské studium a získat tak PhD. Titul. Tato doktorandská studia si zaštitují univerzity

---

⁵³ *Eurydice –europe commission-organisation of the education systém in Denmark* [online]. 2010 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/.../DK_EN.pdf

sami, ministerstvo školství je jen schvaluje. Doktorské studium trvá tři roky. Doktorandské studium lze studovat nejen v dánštině, ale i v angličtině. A proto velmi mnoho cizinci tuto možnost využívá. Dánové, ale i cizinci dostávají během tohoto typu studia i finanční podporu.

Studium jinak funguje obdobně jako v ČR, tedy částečně výukou ve škole, přednášením, ale i praxí. V Dánsku lze ještě také získat vyšší doktorskou hodnost, ⁵⁴s diplomem v latině. Takovou zvláštností v Dánsku je Industrial PhD.

---

⁵⁴ doktorgrad

6.4 Højskole

Nelze přesně určit, do jaké kategorie vzdělávání Højskole zařadit. V žádném případě se nejedná o vysokoškolské vzdělání, ale zároveň ne o středoškolské. Højskole je ale součástí dánského neformálního vzdělávacího systému. Jedná se o velice raritní způsob školy, který je specifický pouze pro Skandinávii. Højskole je škola pro mladistvé, nejčastěji ve věku od 17 do 25 let, ale někdy se může stát, že na ni studuje i člověk starší např. okolo 30, 40 let. Nejedná se ale o studium v pravém slova smyslu. Tuto školu si ať už mladí či starší lidé vybírají v etapě svého života, kdy si chtějí odpočinout. Odpočinout např. po studiu střední školy, udělat pauza na vysoké škole, nebo prostě pauzu od práce a budování kariéry. Na této škole mnozí z nich potřebnou sílu načerpají a hlavně mohou získat nové přátele, nápady a vyzkoušet si nové věci. Dá se tedy říct, že jsou to jakési delší prázdniny.

Nabídka předmětů je vskutku široká, základní předměty tvoří divadlo, žurnalistika, keramika, hudba, výtvarné umění a dějiny umění. Ale student si může vybrat i psychologii, filozofii, rétoriku, a nebo pro cizince velmi přínosný předmět historie a kultura Dánska. Každá Højskole má předmět friluftsliv, neboli život na volném vzduchu, kde prostřednictvím tohoto předmětu studenti jezdí na výlety, kde i aktivně sportují, např. jízda na kole, horolozectví, jízda na kajaku či kanoji atd.

Na této škole ale nejsou žádná známkování ani zkoušky. Pouze výstupní hodnocení, v němž se hodnotitelé opírají o fakt, jakou jste projevila motivaci ke studiu a jak se člověk snažil. Studium ale může přinést znalosti, které pak žák může využít např. při přijímacích zkouškách na jinou školu, např. v předmětu žurnalistika. Tento typ školy je internátní typ. Žáci na škole i bydlí. Program školy a předměty jsou velmi důkladně naplánovány. Začíná společnou snídání a přes předměty skrze společný oběd, odpolední vyučování a i společnou večeři. Je zde velmi kladen důraz na myšlenky N. F. S. Grundtviga a to myšlenky pospolitosti a fungování společného soužití. Samozřejmě že i na Højskole mají studenti svůj volný čas, tak například večer po večeři, nebo o víkendu. Škola je přístupná i zahraničním studentům, kteří mohou dostat na

studium stipendium. Pro Dány je tento typ školy jinak dostupný za 5000 dánských korun, v přepočtu tedy asi okolo 16,500 CZK za měsíc.⁵⁵

---

⁵⁵ *Protein* [online]. 2011 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://www.protein.ymca.cz/view.php?navezclanku=vzhuru-za-hranice&cisloclanku=2010090007>

7. Vzdělávání dospělých

Hned na samý začátek je nutné říct, že Dánsko má dlouholetou tradici ve vzdělávání dospělých. První zákony týkající se vzdělávání dospělých lze zaznamenat v Dánsku už ve 30. let 20. století. Další vlna politického zájmu o oblast vzdělávání se objevila v 80. letech a to z důvodu velké nezaměstnanosti v zemi.⁵⁶ Obecně se dá říct, že vzdělávání dospělých je v Dánech tolik zakořeněno hlavně proto, že vzniklo primárně z nějaké momentální potřeby země se vzdělávat. Např. právě zmiňovaná nezaměstnanost, ale i podpora vzdělanosti uprchlíků a imigrantů. A tato motivace se dědí v Dánsku z generace na generaci už od dob Grundtviga a proto pojem lifelong learning není v Dánsku žádným překvapením.

A jaká je současná situace ve vzdělávání dospělých v Dánsku? Se zajímavým zjištěním přišly statistiky OECD z jara 2000,⁵⁷ z nichž vyplývá, že až 1 000 000 dospělých Dánů v produktivním věku má nedostatečnou úroveň čtení. Dalším výsledkem průzkumu bylo, že u 15% dospělých Dánů se vyskytla dokonce negramatnost.

Facts and Figures (2008, s. 22) uvádí, že pod vzdělávání dospělých v Dánsku patří kurzy, které nejsou k formální kvalifikaci, dále kurzy, které jsou k formální kvalifikaci a poslední soukromé kurzy.

Tyto kurzy se dále dělí na státní, samosprávné a soukromé a to dle financování.

Vzdělávání je chápáno jako kultivace člověka v rámci společnosti. V oblasti vzdělávání dospělých mají velký význam instituce a aktivity zaměřené na zvyšování kvalifikace a rekvalifikace mládeže a dospělých a snižování nezaměstnanosti. Mezi nejvýznamnější subjekty zabezpečující další

---

⁵⁶ *Hojkskolerne* [online]. 2011 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://ffd.dk>

⁵⁷ *OECD* [online]. 2011 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: [www.oecd.org/dataoecd/31/56/33685537 .pdf](http://www.oecd.org/dataoecd/31/56/33685537.pdf)

vzdělávání mládeže a dospělých patří Dělnická vzdělávací asociace a svaz pro lidové vzdělávání.⁵⁸

Dále v Dánsku od 50. let lze najít AMU PROGARMY. To jsou centra pro profesní vzdělávání dospělých. Tyto centra nabízejí programy zaměřené zejména na utváření a další rozvoj profesních dovedností. Dále poskytují kurzy, jak pro mladé tak dospělé, kteří potřebují získat praxi. Ale i kurzy pro nezaměstnané a osoby se speciálními vzdělávacími potřebami.

---

⁵⁸ BRDEK, Miroslav, VYCHOVÁ, Helena, *Evropská vzdělávací politika*, 1. vyd., 2004, ISBN-10: 8086395-96-0

7.1 Nikolaj Frederik Severin Grundtvig

Nikolaj Frederik Severin Grundtvig byl dánský učitel, myslitel, filozof, spisovatel a historik. Věnoval se také politice a zároveň byl i knězem. Především to ale byl průkopník vzdělávání dospělých v Dánsku. Dány je proto považován za jednoho z nejvlivnějších osobností dánské historie. A zajisté právem. Však to je on, kdo je považován za „otce“ folkehøjskole. Přestože se Grundtvig silně hlásil ke křesťanské víře, byl to velký profesionál a nenechal se jí ovlivnit, při zakládání lidových škol. Však taky jeho slavným výrokiem a heslem bylo: První člověk, pak křesťan! (Korsgaard, 2002, s. 3). Z toho tedy vyplývá, že prvně než by člověk byl schopen se zabývat otázkou své víry, je třeba, aby se upevnil jeho charakter, aby se podněcoval jeho zájem a dále pak aby se pracovalo na dalších částech osobnosti. Suma sumárum lidová vyšší škola neměla za úkol budovat osobní víru jedinců, ale jak už bylo zmíněno utvářet osobnost.

A kde se vůbec vzala myšlenka první lidové vyšší školy a co bylo jejím cílem? Není tajemstvím, že se během svého života Grundtvig velmi zabýval myšlenkami, jak se inspirovat z kultury plného boje. Však si stačí připomenout sedmiletou válku Dánska a Anglie v letech 1807 až 1814, z nichž Dánové vyšli jako zničený národ. Nemluvě o ztrátách po uzavření Kielského Míru roku 1814. A tak Grundtvig nakonec došel k závěru, že existují dva druhy boje. První boj, který je život-dávající a který je velmi důležitý a všichni lidé by se ho měli naučit. Bez něj se totiž můžeme stát otroky smrti. A jako druhý boj destruktivní, který je nebezpečný, může člověka zničit a tak by se mu lidé měli raději vyvarovat.

Grundtvig měl silně vyvinuté vlastenecké cítění a národní uvědomění a tak celý svůj život razil myšlenku vzdělávání dospělých v národním duchu, praktické a občanské vzdělávání a také pro venkovskou část obyvatel, pro prostý lid. Vždyť to bylo rolnictvo, které spatřoval jako nositele všech ctností. Šlo mu tedy o to, aby se všichni, i zmiňovaní venkovští lidé, mohli aktivně začlenit do života společnosti a aby také měli zájem o aktuální dění ve společnosti. A zároveň tím chtěl zabránit pasivnímu přístupu lidí. Dále měl

snahu upevnit v lidech stejné národní cítění, jako měl on sám. Chtěl, aby si lidé více uvědomovali vlastní odpovědnost, ale zároveň, aby i pociťovali svobodu.

A co tedy byla podstata lidové vyšší školy dle Grundtviga? Především aktivní účast studentů ve vyučování, ale současně i nutnost interakce. Za nejhlavnější bod se dá považovat už tolikrát zmiňovaná dostupnost. Dostupnost ve smyslu všem občanům, bez rozdílu pohlaví, věku, povolání a hlavně po celý život. Přínos toho vzdělání by neměl dle Grundtviga být pouze ve vědomostech naučených, ale hlavně také sociálních-občanská odpovědnost a kulturní rozvoj každého člověka.

Folkehøjskole bychom v Dánsku našli v současnosti okolo 100. Hodně jich je ale zaměřených zemědělsky a jsou většinou v menších městech. Tedy přesně tam, jak bylo od začátku úmyslem Grundtviga-vzdělání nejen do měst.⁵⁹

---

⁵⁹ VIEWEGHOVÁ, Arnošta. Nicolai Frederik Severin Grundtvig. *Severské listy* [online]. 2007, č. 10 [cit. 2012-03-26]. ISSN 1804-8552. Dostupné z: <http://www.severskelisty.cz/osobnos/osob0061.php>

ZÁVĚR

Na závěr by bylo na místě se ohlédnout za poznatky, které tato práce přinesla. Práce byla sice pouze teoretická, přesto se v ní objevilo několik zajímavých statistik a čísel, které mohou přispět k inspiraci pro český školský systém. Např. procento mužů v dánském školství.

Cílem této bakalářské práce bylo kompletně popsat celý Dánský školský systém. Z této bakalářské práce lze také snadno vyčíst, že nabídka, počínaje od předškolního vzdělávání, po středoškolské a vysokoškolského vzdělávání, je velice široká a flexibilní. Dalším poznatkem může být, že dánský školský systém umožňuje si vzdělávání co nejvíce přizpůsobit k vlastním potřebám. Dánský školský systém také poskytuje plynulé pokračování ve vzdělávání i v období dospělosti, případně stáří.

Co se týče kapitoly 7, zaměřené na vzdělávání dospělých, tak z ní lze vyčíst, že Dánské vzdělávání dospělých vzniklo jako odpověď na tehdejší dění a potřeby společnosti. I v současnosti je vzdělávání dospělých velmi spjata se svou historií. Současná vzdělávací nabídka je velká. Velkým benefitem je, že stát vzdělávání dospělých finančně podporuje a to jak přímo, tak v podobě různých stipendií. V Dánsku dokonce lze najít instituci, která kvalitu vzdělávání v Dánsku kontroluje. Kromě toho Dánsko dodržuje standardy ve vzdělávání a inspiruje se současnými trendy v Evropské unii.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BRDEK, Miroslav, VYCHOVÁ, Helena, *Evropská vzdělávací politika*, 1. vyd., 2004, ISBN-10: 8086395-96-0

PRŮCHA, Jan. *Srovnávací pedagogika*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-155-7

PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě*. Praha: Portál 1999. 319 s. ISBN 80-7178-290-4

RÝDL, Karel. *Inovace školských systémů*. SV, 2003. ISBN 80-86642-17-8

Struktury systémů vzdělávání a počáteční odborné přípravy v zemích Evropské unie. Gnosis: Učitelské noviny, 1997. ISBN 8023816462.

The Danish Pedagogue Education-A case Study-Jytte Juul Jensen/Nov. 2010

Working with children in care-European Perspectives. Poland: OZ Graf S.A, 2006. ISBN 10-033521634

Protein [online]. 2011 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z:
<http://www.protein.ymca.cz/view.php?navezclanku=vzhuru-za-hranice&cisloclanku=2010090007>

VIEWEGHOVÁ, Arnošta. Nicolai Frederik Severin Grundtvig. *Severské listy* [online]. 2007, č. 10 [cit. 2012-03-26]. ISSN 1804-8552. Dostupné z:
<http://www.severskelisty.cz/osobnos/osob0061.php>

Eurydice –europe commission-organisation of the education systém in Denmark [online]. 2010 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z:
eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/.../DK_EN.pdf

Hojskolerne [online]. 2011 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://ffd.dk>

Information planet [online]. 2011 [cit. 2012-03-28]. Dostupné z:
<http://dansko.informationplanet.sk/studium-v-dansku/system-vzdelavania-v-dansku>

National Summary Sheets on Education system in Europe and Ongoing Reforms [online]. [cit.2009-10-16]. Dostupný z http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/national_summary_sheets/047_DK_EN.pdf

OECD [online]. 2011 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: www.oecd.org/dataoecd/31/56/33685537.pdf

Private schools. *Work in Denmark* [online]. [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: https://www.workindenmark.dk/en/Find_information/Information_for_job_seekers/Life_in_Denmark/Primary_schools/Private_schools

Paguro.net [online]. 2008 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://paguro.net/expat-life/local/denmark/all-documents-denmark/denmark-university>

Study in denmark [online]. 2010 [cit. 2012-03-28]. Dostupné z: <http://studyindenmark.dk/>

Scandinavian study [online]. 2011 [cit. 2012-03-28]. Dostupné z: <http://www.scandinavianstudy.com/cs/>

Visit denmark [online]. 2010 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://www.visitdenmark.dk/usa/en-us/menu/turist/turistforside.htm>

SEZNAM OBRÁZKŮ

OBRÁZEK 1: SCHÉMA DÁNSKÉHO ŠKOLSKÉ

OBRÁZEK2: ROZDĚLENÍ PŘEDMĚTŮ V JEDNOTLIVÝCH TŘÍDÁCH FOLKESKOLE
PO ROCE 1990

OBRÁZEK 3: STYL ZNÁMKOVÁNÍ NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Sandra Kašťáková

Obor: Vzdělávání dospělých

Forma studia: denní

Název práce: Dánský školský a vzdělávací systém

Rok: 2012

Počet stran textu bez příloh: 53

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů české literatury a pramenů: 5

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 2

Počet internetových zdrojů: 12

Vedoucí práce: PhDr. Tereza Vacínová